

השבת של רבי נחמן מברסלב

לזכרון נצח מוריני ר' ישראל בער אדסר בן ר' אייזיק שלמה, זצ"ל

והימים ימי בכורי ענבים ...

(במדבר יג, כ)
צריכין לזיזתה מאד משתיית היין בפרט בימי החול, כי רוב העולם אינם זוכים ליין המשמח, ואז אדרבא לא זכה משממו. וגם מתגברין על-ידי זה רתיחת הדמים ביותר, בבחינת אל תרא יין כי יתאדם, שזה בחינת התגברות קליפת עמלק שאחיותו מהדמים שבחלל השמאל שבלב, והוא בבחינת עכירת הדמים בחינת עצבות, שמשם התגברות כל התאוות בפרט תאוות משגל.

ועל-כן כל פגם המרגלים היה על-ידי פגם הענבים - שהוא פגם היין שבזה פגם אדם הראשון, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (בראשית רבה פרשה ט, ה): סחטה ענבים ונתנה לו. וכן נח נכשל בזה ביציאתו מן התבה, שזהו בחינת מה שהמרגלים רָבַם נטלו אשכול ענבים וכו', וכתוב (במדבר יג): והימים ימי בכורי ענבים, כי כל מכשול חטאם היה על-ידי בחינת ענבים שעושיין מהם יין, שעל-ידי זה נתעו בדעתם ואמרו שאי אפשר לכבוש ארץ-ישראל, כי עיקר טעותם היה על-ידי קליפת עמלק, כי היה להם דעת גדול וראו שעמלק הוא קליפת חזקה מאד מאד, ולא התגברו לבטל דעתם נגד משה רבנו, שאף-על-פי-כן יש לו כח להכניעו ולעקר, ועל-כן הפחידו את ישראל על-ידי עמלק דייקא, כמו שכתוב (שם): עמלק יושב בארץ הנגב, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (במדבר רבה פרשה טז, יח). ועל-כן נכשלו על-ידי אשכול ענבים דייקא, כי שם בענבים בחינת יין נאחז ביותר קליפת עמלק, וזהו בחינת (דברים לב) ענבינו ענבי רוש אשכולות מרוורות וכו', שזהו בחינת תגבורת הדמים.

בטלית ותפלין, ולא דבר אתו מאומה; והאיש הנ"ל נפל ונרדם מגודל הצער והאימה, ורבינו לא ידע שהוא בבית. בתוך כך נעשה הרעש הגדול שם, בי בא הפקדה מהפעשא, שהוא נותן ארכא רק שתי שעות; מי שאינו יודע תכסיסי מלחמה, יראה לברוח על היס, כי אין שום שער פתוח לצאת מן העיר, כי-אם דרך היס, ומי שימצא תוך העיר אחר שתי שעות, ישחטו אותו שם, כי הישמעאלים של העיר היו רוצים לעשות הרחבה בתוך העיר, שלא יהיה להם דוחק כל-כך מאנשים הרבה, על-כן רצו לשחוט את הנמצאים שם, לפנות להם מקום, שלא יהיה להם דוחק כל-כך. והיה שם רעש גדול וצעקה גדולה בעיר ופחד ואימה גדולה מאד, ובשעת הרעש הגדול ברח רבינו וזכרנו לברכה משם על היס, ולא הסתכל כלל על האיש הנ"ל שהיה עמו, והוא היה נרדם כנ"ל.

⊙ אחר-כך התעורר האיש הנ"ל, וראה שרבינו אינו בבית, והמתין עד בוש, ואחר-כך הלך לחצר, וראה ושמע, שאנשים ונשים וטף צועקים ובוכים במרירות גדול מאד, ותעל שוועת העיר השמים. והגבירה של הבית, כשראתה אותו, את האיש של רבינו וזכרנו לברכה, באת אצלו ואמרה לו: אוי ואבוי! חס אני על נעוריים, שאתם תהיו נהרגים פה; אנהנו קבלנו על-כל-פנים טובה כאן, עכשיו אנו צריכים לקבל גם-כן מה שנגזר על המקום הזה, אבל עליכם רחמנות גדול, כי תאבדו פה ממשפחותיכם וכו', וכיוצא בדברים האלה. ונפל עליו חרדה גדולה, עד שלא היה לו כח למשמש באצבעותיו, ושאל אותה על רבינו, והשיבה: כמַדְמָה לי, שהוא ברח על היס; והוא, כששמע זאת, רצונו היה לקח התבה עם המעות והחפצים שלהם, כי רבינו וזכרנו לברכה ברח שם לבדו, בלי שום דבר, ולא יכל האיש לבדו לשאת את התבה. והזמין לו השם איזה פרנק, ונתן לו התבה עם החפצים וברח עמו לים. ומחמת המהומה הגדולה, שהיתה בעיר, כמעט שאחד תקע סכיניו בחברו; לא היה באפשרי לילך בעיר, אך בחמלת השם, היתה סיבה מאת השם, שבאותה השעה עמדו ישמעאלים על גג החומה והכריזו על איזה בשורה טובה, ונתקבצו אליהם הרבה אנשים, ומחמת זה היה לו דרך לעבור בעיר לילך אל היס ...

⊙ לקוטי עצות - תפילה - אותיות מז-מט)
⊕ עיקר התפילה תלוי בלב, שיישים כל לבו עליה, דהיינו שייקשר מחשבות הלב היטב לדבורי התפילה, שלא יהיה לבו רחוק מהדבורים, רק ישמע היטב מה שהוא מדבר, ועל-ידי זה נתגלה ונתגדל מלכותו יתברך ונופל מלכות הרשעה, ונמשך לישראל חיות גדול ושפע ועשירות גדול וברכה עד בלי די, ונעשה על-ידי זה יחודא עלאה ויחודא תתאה, וזוכה להתגלות אורייתא דעתיקא סתימאה.
⊕ כל אחד כפי תיקון הברית, וכפי התקשרותו לצדיקי אמת שהם שומרי הברית, כמו כן הוא יכול לטעום מתיקות בדבורי התפילה, ואזי אריה נחית לאכול קרבנו, היינו תפלתו. אבל על-ידי פגם הברית הוא בבחינת מיון מרירין וכו', ואזי אינו יכול לטעום מתיקות בדבורי התפילה, ואזי כלבא נחית לאכול קרבנו, שהיא תפלתו.
⊕ ודע שעזי-פנים שיש בדור הן הכלבים, והן העומדים וחולקים על תפילת איש הישראלי שעדיין לא תיקון בריתו בשלמות. ומזה תבין

ויהושע ניצול מעצת מרגלים בכחו של משה, כי יהושע מכניע ומכרית קליפת עמלק, ועל-כן לא נכשל על-ידי הענבים הנ"ל של המרגלים שפגמו בארץ-ישראל, אדרבא זכה להכניס את כל ישראל לארץ-ישראל, ועל-כן בפורים שאז הוא עיקר כריתות זרעו של עמלק, על-כן אז הוא מצוה גדולה להשתכר ביוין, כי אז מכניעין עמלק על-ידי היין דייקא שזוכין לשמחה על-ידו, כי עיקר הכנעתו על-ידי שמחה. (הלכות שבת - הלכה ז', אות ס"ח לפי אוצר היראה - שכרות, אות ג')

עצות

סיפור

⊙ ... ובתוך כך באו עוד הרבה ספינות עם אנשי-חיל מענגלנד גם-כן לעכו, ונתרבה שם עוד הפחד יותר ויותר, והיה דחוק גדול בעיר, כי היה המקום צר להם להכיל רבוי אוכלוסין כל-כך, והיה פחד גדול שם באותו השבת (וכל בני-הבית, שעמד שם רבינו וזכרנו לברכה, כולם פרשו כפייהם), אך אף-על-פי-כן היה להם, לרבינו וזכרנו לברכה ולהאיש שהיה עמו, קצת נחמה מה שכבר שכרו ספינה בשבילם. גם היה להם צער, מה שלא הכינו לעצמם כלל שום אכילה ושתיה ליקח על הספינה, כי כפתאם היה הדבר כנ"ל, וזכרו את עצמם, שבכניסתם על הספינה מחוץ-לארץ לארץ-ישראל היה להם על הספינה כל טוב על ארבעה או חמשה חדשים, כמנהג הולכי היס, ועכשו לא היה להם כלום.
⊙ בבוקר ביום ראשון, שלח רבינו וזכרנו לברכה את האיש שהיה עמו, שילך עם הטלמטש לקנות צידה ליקח על הספינה, כנהוג, ולא מצא לקנות על השוק, וחזר לאכסניא, ורבינו וזכרנו לברכה עמד אז מעטף

(נסיעת רבינו ז"ל בארץ-ישראל, כי)
⊙ ... ובתוך כך באו עוד הרבה ספינות עם אנשי-חיל מענגלנד גם-כן לעכו, ונתרבה שם עוד הפחד יותר ויותר, והיה דחוק גדול בעיר, כי היה המקום צר להם להכיל רבוי אוכלוסין כל-כך, והיה פחד גדול שם באותו השבת (וכל בני-הבית, שעמד שם רבינו וזכרנו לברכה, כולם פרשו כפייהם), אך אף-על-פי-כן היה להם, לרבינו וזכרנו לברכה ולהאיש שהיה עמו, קצת נחמה מה שכבר שכרו ספינה בשבילם. גם היה להם צער, מה שלא הכינו לעצמם כלל שום אכילה ושתיה ליקח על הספינה, כי כפתאם היה הדבר כנ"ל, וזכרו את עצמם, שבכניסתם על הספינה מחוץ-לארץ לארץ-ישראל היה להם על הספינה כל טוב על ארבעה או חמשה חדשים, כמנהג הולכי היס, ועכשו לא היה להם כלום.
⊙ בבוקר ביום ראשון, שלח רבינו וזכרנו לברכה את האיש שהיה עמו, שילך עם הטלמטש לקנות צידה ליקח על הספינה, כנהוג, ולא מצא לקנות על השוק, וחזר לאכסניא, ורבינו וזכרנו לברכה עמד אז מעטף

ממילא כמה גדול עוונם של החולקים על תפילת איש הישראלי ורוצים לבלבל תפלתו, כי הם נקראים כלבים ממש, בחינת **הכלבים עזי נפש**. כי אף על פי שזה האיש שמתפלל, לא זכה עדיין לתיקון הברית, ומחמת זה בא עליו המחלוקת הזאת שהוא בחינת כלבא נחית וכי כני"ל, אבל החולקים אינם פטורים מחמת זה מענשם, כי הם עוקרים את נפשם מן הקדשה ומכניסים עצמם להיות נקראים בשם כלבים ממש, על-ידי שחולקים על תפלתו, אף על פי שלא תיקן בריתו בשלמות וכני"ל. כי בוודאי הוא צריך לייגע עצמו להתפלל בכל כחו, אף על פי שהוא כמו שהוא, אף על פי שאינו יכול להרגיש מתיקות בדבורי התפילה, והיגיעה בעצמה יקרה מאד, כמבואר במקום אחר. אבל החולקים הם בחינת כלבים ממש וגדול ענשם מנשא, רחמנא לצלן.

תפילה

(לקוטי תפילות א', נ')

● ... ובכן, יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו, שתהיה בעזרי תמיד, ותעזורני להתפלל תפילתי לפניך בכוונה גדולה ועצומה בכל לב ונפש באמת לאמתו. ואזכה לכוון היטב בכל דבור ודבור של התפילה הקדושה, ולא יצא שום דבור מפי בתפילתי שלא בכוונה, ואשמיע לאוזני היטב היטב מה שאני מוציא מפי בתפילתי ותחנתי ובקשתי ובכל מיני שירות ותשבחות והודאות שאזכה לסדר לפניך בכל יום תמיד. ותזכני למיין מתיקין, עד שאזכה להרגיש מתיקות וערבות ונעימות דבורי התפילה הקדושה, ואזכה להרגיש מתיקות כל דבור ודבור של התפילה בתוך כל עצמותי, וידעו כל עצמותי על-ידי דבורי התפילה הקדושים, ואזכה לקיים באמת מקרא שכתוב: **כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגוולו**.

● ותעלה תפילתי לפניך לרחמים ולרצון לפני כסא כבודך, וירד אריה שבמרכבה העליונה הקדושה לאכול את תפילתי ולהעלותה לפני כסא כבודך. וברחמיך הרבים תציל את תפילתי מן הכלבים עזי נפש, שלא יטרפו את תפילתי, חס ושלום, ותצילני מעזי פנים ומעזות פנים, שלא יתגרו בתפילתי עזי פנים שבדור, ולא יחלוקו על תפילתי.

● ותתן לנו כח לעמוד כנגד העזי פנים שבדור החולקים ומקטרגים על תפלתנו ורוצים לבלבל אותנו מתפלתנו, חס ושלום. ותעזורנו להכניעם ולשברם ולהשפילם עד עפר, כולם יכרעו ויפולו לפנינו וישבו אליך באמת ויכירו כח מלכותך. כי אתה ידעת, כי אין בנו כח לעמוד כנגדם, כי אם ברחמיך הרבים ובכחך הגדול, ובכח וזכות הצדיקים האמתיים אשר עסקו בתפילה כל ימיהם, אשר כח קדשתם יכולה להגן גם עלינו, שנוכה בזכותם לקדש ולטהר עצמנו בקדשה גדולה באמת, ולהתפלל בכוונה גדולה ובמסירת נפש ובשמחה רבה, ולהציל את תפלתנו מן כל העזי פנים שבדור, **מקים מעפר זל מאשפות ירים אביון**, חוס וחנו וחמול עלינו ומלא משאלותינו ברחמים למען שמך הגדול והקדוש שנקרא עלינו, כי שמך משותף בשמנו.

השתפכות הנפש

(ד-ה)

❖ אמר [רבינו ז"ל] לעניין התבודדות, שהיה דרכו זכרונו לברכה לזרז מאד בזה להיות רגיל מאד בהתבודדות לפרש שיחתו לפני השם יתברך בכל יום ויום; ואמר, שאפילו אם אין יכולין לדבר כלל, אפילו כשמדברין רק דבור אחד, גם-כן טוב מאד. ואמר, שאפילו אם אינו יכול לדבר רק דבור אחד, יהיה חזק בדעתו וידבר אותו הדבור כמה וכמה פעמים בלי שיעור וערך. ואפילו אם יבלה כמה וכמה ימים בדבור זה לבד, גם זה טוב. ויהיה חזק ואמיץ, וירבה לדבר אותו הדבור פעמים אין מספר, עד שירחם עליו ה' יתברך ויפתח פיו, ויוכל לפרש שיחתו.

❖ ואמר, שהדבור יש לו כח גדול מאד, כי הלא יכולין ללחש על קנה-שרפה שלא תוכל לירות, והבן. ואז כשדבר מזה, דבר הרבה מהתבודדות, והאריך מאד בשיחה נפלאה בכמה מיני לשונות, וחזק וזרז אותנו מאד מאד בזה להתחזק להרבות בהתבודדות ושיחה בינו לבין קונו. ואמר, שרצונו שיהיה לנו כל היום כלו התבודדות, לבלות כל היום על זה, אך לאו כל אדם יכול לקיים זאת. על-כן בהכרח לצוות להם,

שיהיה להם על-כל-פנים איזה שעות התבודדות, כי גם זה טוב מאד. אבל מי שלבו חזק בזה ורוצה לקבל עליו על עבודתו יתברך באמת, רצונו שיהיה לו כל היום התבודדות. והזכיר אז מאמר חכמינו זכרונו לברכה (ברכות כא): **ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו**:

❖ עוד שמעתי בשמו, שאמר לעניין מעלת השיחה בינו לבין קונו, כי על תפלות ותחנות ובקשות הסדורות מכבר, כבר יודעים מהם כל המחבלים והמקטרגים, והם אורבים על הדרכים של אלו התפלות, מחמת שיודעים מהם מכבר. כמו, למשל, על הדרך הכבושה, הידוע ומפורסם לכל, שם אורבים רוצחים וגזלנים תמיד, מחמת שיודעים מדרך זה כבר. אבל כשהולכים בנתיב ודרך חדש, שלא נודע עדיין, שם אין יודעין לארוב שם כלל. כמו-כן לעניין הנ"ל, כי השיחה שמדבר האדם מעצמו בינו לבין קונו היא דרך חדש ותפילה חדשה, שהאדם אומר מלבו מחדש, על-כן אין המקטרגים מצויים כל-כך לארב. ואף-על-פי-כן הזהיר מאד גם על אמירת שאר תחניות ובקשות, כמבואר בדברינו כמה פעמים.

שיחות

(שיחות מרי ישראל אודסר, צי"ל - כ"ד)

⌘ ... וככה הלכתי לישערי חסד' לדבר מרבינו עם זה ועם זה. אם הייתי אומר שאני סובל עניות - נו, בירושלים יש הרבה עניים. אוי מי יודע, מי יכול לספר, מי יכול לשער דברים כאלה. הייתי יכול להיות משוגע או גנב או דבר כזה. אפשר לשער במוח דבר כזה, יש ילד ואין לו בגד ואין לו לחם ולא נעל לרגלים ולא שלמתי בעדם את הכסף של החינוך של הבית-ספר וזרקו אותם בכל חודש מן החדר שלא יבואו עד שיביאו כסף. נו, מי כן יכול להבין את זה, איזה צער זה? מי יכול לשער את הצער והכאב והבושה, מי יכול לשער. עכשיו אני מספר ואני מצחק ואני בשמחה, אבל אז מי יכול לשער את הלב שלי, את הצער והשברון לב שהיה לי?

⌘ אוי, רבונו של עולם יודע האמת, כמה שאני אספר עוד לא מגיע לכפי שהיה; וברוך השם אני לא הכנעתי עצמי להשקר. ברוך השם אני הייתי חזק, אני צחקתי מכולם. אני הייתי גבור חזק ולא הכנעתי עצמי לכולם!

⌘ אני גרתי בטבריה ולא היה לי פרנסה, ואני נסעתי לירושלים בשביל לשמוע איזה דבור מרבינו. אני נסעתי לירושלים והייתי שמה שמה. וחזרתי מירושלים, ומצאתי את הבת שלי חולה כל-כך רחוק מן החיים, בחלי כזה... אז אשתי אמרה לי: "אתה גרמת לה את זה! היא התגעגעה אחרך ונכנסה למחלה כזה, היא התגעגעה אחרי האבא שלה", וברוך השם היא הבריאה...

מכתב

(מספר אב"י הנחל - מכתב ק"ו)

⌘ ב"ה, ז' ניסן תשל"ב. ירושלים. לכבוד עטרת ראשי ועטרת האמת עטר לראשו וכתר עמו ברית עולם, מר ... אשר בו בחר ה' מכל ישראל והעיר את רוחו והבעיר את לבבו כאש בוערת, להבעיר ולהדליק לבבות ישראל, אל הנחל הנובע, אשר בגודל כחו כולם יתתקנו בשלמות ויתהפכו כולם לה' יתברך ואפילו הרחוקים לגמרי, אפילו אומות העולם, יכירו וידעו את ה' ויתנו לו כתר מלוכה. שלום וחיים בריאים ונעימים לאורך ימים.

⌘ לבי ובשרי ירננו לה' בשמחה גדולה וחדווה רבה ועצומה, על גודל נוראות חסדו ונפלאותיו שעשה עימדי, אשר נתן לי חן ואהבת אמת ורחמים גדולים בליבו החם לעמוד בעזרי וללחום בעדי, בחירוף נפש מלחמה חזקה וקשה עם ... עד שזכה להכניעו, שיהיה לי מקום מקדש, לעבוד בו עבודת הקודש, תורה ותפילה והתבודדות ושיחה ביני לבין קוני. ועתה אחרי כל הטוב והחסד הנורא הזה, שעשית עמדי, אכבדך ואשמך בבשורה וברכת מזל ...

120 אילן